

UJMA

Izdajatelj in založnik:

Uprava RS za zaščito in reševanje
Ministrstva za obrambo

Glavni in odgovorni urednik:

Miran Trontelj

Uredniški odbor: Miran Trontelj
(predsednik), prof. dr. Ivan Gams,
dr. Aleš Horvat, dr. Janez Lapajne,
dr. Marjan Malešič in dr. Milan
Orožen Adamič

Organizacija: Tanja Novak

Lektoriranje: Služba za prevajanje
in lektoriranje Generalnega
sekretariata Vlade Republike
Slovenije

Naslov uredništva: Izobraževalni
center za zaščito in reševanje RS,
Ilg 212, 1292 Ig,
tel. 01/479 64 01, 479 65 51,
faks: 01/286 20 32

Ujma je v elektronski obliki
dostopna na spletni strani
www.sos112.si

Tisk: Littera Picta, d. o. o., 2005

Za vsebino prispevkov odgovarjajo
avtorji.

Revija izhaja od leta 1987, enkrat
letno (19. številka v nakladi 2500
izvodov)

Ponatis prispevkov iz revije Ujma
je brez izdajateljevega pisnega
dovoljenja prepovedan.

Mednarodna standardna serijska
številka: ISSN 0353-085X

Avtor slike na naslovnici:

Joco Žnidaršič

I. UVODNIK

Miran Trontelj

II. VREMENSKE, VODNE IN DRUGE RAZMERE

Tadeja Ovsenik Jeglič

Podnebne razmere v svetu leta 2004 8

Tanja Cegnar

Podnebne razmere v Sloveniji leta 2004 12

Janez Polajnar

Visoke vode v Sloveniji leta 2004 25

Mojca Dolinar

**Spremenljivost pogostosti neviht in toče
v obdobju 1961–2004** 30

Lučka Kajfež - Bogataj, Klemen Bergant

Podnebne spremembe v Sloveniji in suša 37

Renato Bertalanič

Vetrovnost v Sloveniji leta 2004 42

III. NARAVNE IN DRUGE NESREČE V SLOVENIJI

Ina Cecič, Mladen Živčič, Tamara Jesenko, Janko Kolar

Potresi v Sloveniji leta 2003 51

Renato Vidrih

Potres 12. julija 2004 v Zgornjem Posočju 60

Janez Lapajne

**Potres 12. julija 2004 v Zgornjem Posočju in karta
potresne nevarnosti – vpliv zmanjšanja potresne
odpornosti in usmerjenosti pretrga** 74

Mojca Dolinar

Obilne padavine leta 2004 82

Andreja Sušnik, Ana Žust

Neurja s točo leta 2004 in škoda v kmetijstvu 87

Renato Bertalanič

Viharni vetrovi v Sloveniji leta 2004 93

Darko Muhič

Požar pri Selih na Krasu 99

Boštjan Košiček

Požar pri Selih na Krasu – pogled gozdarjev 108

IV. VEČJE NARAVNE IN DRUGE NESREČE V TUJINI

Tamara Jesenko, Renato Vidrih

Močnejši potresi po svetu leta 2004 114

Renato Vidrih	
Potres 26. decembra 2004 v Indoneziji – nastanek, cunamiji in posledice	121

Renato Bertalanič	
Katastrofalni vetrovi v svetu leta 2004	135

V. NEVARNOSTI IN OGROŽENOST

Peter Frantar	
Pretočni režimi slovenskih rek in njihova spremenljivost	145

Jošt Jakša	
Podlubniki v slovenskih gozdovih v obdobju 1995–2004	154

Matija Zorn, Blaž Komac	
Erozija prsti na kmetijskih zemljiščih v Sloveniji	163

Blaž Komac, Matija Zorn	
Zemljevid ogroženosti Zgornje Savinjske doline zaradi zemeljskih plazov in skalnih podorov	175

Miha Likar	
Ptičja gripa – nekaj premislekov	187

VI. RAZISKAVE IN RAZVOJ

Iztok Prezelj	
Tipične težave pri kriznem upravljanju	190

Aleš Horvat, Vlado Maričič, Jože Papež	
Rekultivacija kamnoloma Calcit	196

Andrej Gosar	
Možnost zmanjšanja učinka tople grede z geološkim skladiščenjem CO₂ globoko pod Zemljinim površjem	201

VII. PRIPRAVLJENOST NA NESREČE

Izidor Tasič, Peter Sinčič	
Vpliv lokacije potresne opazovalnice na zapis potresa	206

Renato Vidrih	
Otvoritev mreže potresnih opazovalnic okoli Ljubljane	211

Mateja Iršič Žibert	
Satelitske slike druge generacije satelitov Meteosat za spremljanje ekstremnega vremena	214

Lučka Kajfež - Bogataj, Klemen Bergant	
Kakšno bo podnebje v Sloveniji v tem stoletju?	218

VIII. UKREPANJE OB NESREČAH IN ODPRAVLJANJE POSLEDIC

Boštjan Tavčar, Alenka Švab Tavčar

**Evropska številka za klic v sili 112
v luči nujne medicinske pomoči** 224

Domen Torkar

**Reševalne aktivnosti ob terorističnem napadu
11. 3. 2004 v Madridu** 229

IX. IZOBRAŽEVANJE, USPOSABLJANJE IN PREVERJANJE

Grigorij Krupenko, Karmen Jenko

**Informacijski sistem za poročanje o intervencijah
in nesrečah (SPIN)** 234

Gregor Volaj

**Izobraževanje in usposabljanje v okviru
»Mehanizma skupnosti za krepitev sodelovanja
na področju civilne zaščite«** 238

X. SOCIALNI IN PSIHOLOŠKI VIDIKI NESREČ

Petra Resman

Ko se zamajejo tla pod nogami 243

XI. MEDNARODNO SODELOVANJE

Nataša Horvat, Gregor Volaj

**Sodelovanje med Republiko Slovenijo in
Kraljevino Švedsko na področju varstva pred
naravnimi in drugimi nesrečami** 249

Aleš Horvat, Vlado Maričič, Jože Papež

Projekta INTERREG III za območje Alp — :NAB in NMF 252

XII. TUJE IZKUŠNJE

Mira Kobold

Poplave in evropski sistem napovedovanja 257

Uroš Svete

**Civilna varnost na razpotju med decentralizacijo
in koordinacijo — primer Zvezne republike Nemčije** 265

Matjaž Bizjak

**Afganistan drugače, mine in humanitarno
razminiranje v Afganistanu** 270

XIII. POROČILA S STROKOVNIH SREČANJ

Polona Zupančič

**Mednarodna konferenca Potres v Skopju –
40 let Evropskega potresnega inženirstva** 279

Polona Zupančič

**29. generalna skupščina Evropske
seizmološke komisije** 281

Mateja Berglez

**2. svetovna konferenca Združenih narodov
o zmanjševanju nesreč** 283

XIV. PREGLED LITERATURE

Pavle Šegula

Branje o snegu in plazovih 287

Renato Vidrih

Potresi v letu 2002 298

Slovenijo že drugo leto zapored niso prizadele velike ujme. Lahko pa rečemo, da so že opazne spremembe podnebja, ki nam jih obetajo mnogi strokovnjaki doma in po svetu. Vse več imamo neurij z viharnimi vetrovi, ki pogosto prinašajo tudi točo, le padavin je na nekaterih območjih manj od pričakovanj. Padavine se pogosto kažejo kot lokalna neurja, ki pa s hudourniki spet povzročajo škodo, le na manjšem območju.

Na vprašanje, ali smo pripravljeni na podnebne spremembe in njihove posledice, lahko odgovorimo le nikalno. Treba bo storiti še marsikaj. In to predvsem v načinu razmišljanja. Podnebne spremembe bodo vplivale prav na vse bitje človekovega življenja: na kmetijstvo, turizem, energetiko, življenje samo in še bi lahko naštevali. V kmetijstvu bi se morali takoj odločiti, komu in kako podeljevati spodbude in subvencije. Najbolj smiselno bi bilo, vrniti se na ohranjanje življenjskega okolja. Torej naj dobijo subvencije tiste kmetije, ki ohranjajo kulturno krajino, ki ne zastrupljajo podtalnice, ki gojijo pridelke, kot smo jih nekoč, in seveda gorske kmetije. V turizmu moramo predvideti nenadne vremenske spremembe in zaščititi neprevidne turiste pred soncem in predvsem pred neurji. V energetiki pa bo treba zbrati energijo tudi za hlajenje delovnih prostorov in seveda zmanjšati nepotrebne poti, ko se v vozilih vozi en sam potnik in porabi toliko goriva, kot če bi bilo vozilo polno zasedeno. Vlaki pa vozijo največkrat nezasedeni ali celo prazni.

V preteklem letu je bilo kar nekaj neurij, še več pa viharnih vetrov, ki so prizadeli nekatere občine, nepripravljene pa so zalotili tudi nekatere počitniške jadrinke in motonavtike ter naredili kar precej škode na plovilih. V kmetijstvu pa tako ali tako samo tarnamo, ne naredimo pa nič, če ne omenjamo njihovih večnih zahtevkov pa odškodnini. Na veliko srečo pa v nesrečah, ki so nas prizadejale, ni bilo človeških žrtev. Storit bomo morali precej več, da bomo neprevidne uporabnike morja naučili, kako se upoštevajo vremenska opozorila in v skrajnem primeru tudi, kako reševati. Bolje rečeno, s čim. Trenutno sicer delujejo vsa primerna plovila (policijski in čoln pristaniške uprave), vendar je ob večji nesreči sposobna reševati le vojaška ladja. Če bo slučajno v popravilu ali redni prenovi, nimamo primerne čolna za reševanje, niti opreme za iskanje pogrešanih.

Razmisliti bomo torej morali, in to takoj, kako se bomo odzvali na bližajoče spremembe.

Miran Trontelj, urednik